

STYCZEŃ

Kalendarium styczeń 1983

8

- W więzieniu w Białymstoku śmiercią samobójczą umiera 33-letni Zbigniew Simoniuk, działacz białostockiego Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania. W I 1981 r. na jednej z ulic Białegostoku został obłany płynem łatwo palnym i podpalony; poszlaki wskazywały, że zrobili to funkcjonariusze MO. W IV 1981 zaginął na kilka dni, znaleziono go krańcowo wyczerpanego ze śladami obrażeń i poparzeń. W XII 1981 roku został internowany, w X 1982 aresztowany i skazany na 2 lata pozbawienia wolności.

12

- W Teatrze Polskim w Warszawie w ramach akcji Społecznego Tygodnia Sceny Polskiej publiczność przez 15 min. skanduje „Solidarność”.
- W Warszawie funkcjonariusze SB pod dowództwem kpt. Grzegorza Piotrowskiego porywają działacza opozycji demokratycznej Janusza Krupskiego i wywożą do Puszczy Kampinoskiej. Tam zostaje obłany płynem żrącym - mieszaniną ługu, fenolu i lizolu - i nieprzytomny, porzucony.

13

- W wielu miastach Polski, m.in. w Gdańsku, Poznaniu, Warszawie, Wrocławiu, odbywają się uroczyste Msze za Ojczyznę w intencji aresztowanych i prześladowanych.

14

- Warszawska SB przeprowadza rewizję u pisarzy: Wiktora Woroszylskiego, Marka Nowakowskiego, Kazimierza Orłosa i Piotra Wierzbickiego. Zostają też poddani

wielogodzinnym przesłuchaniom.

- Lech Wałęsa zgłasza się do pracy w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Dziennikarzom zachodnim oświadcza:

[...] Powracam tam, skąd przyszedłem, powracam do kolebki „Solidarności” w przekonaniu, że moje miejsce jest dziś wśród ludzi, którzy udzielili mi mandatu zaufania. Pozostanę solidarny ze wszystkimi kolegami, przede wszystkim z tymi, którzy zostali uwięzieni, którzy stracili pracę, z tymi wszystkimi, którzy pozostali wierni naszym wspólnym ideałom. [...]

- Nie zostaje jednak wpuszczony do Stoczni - z powodu nieważnej przepustki.

20

- Oświadczenie „Solidarności” literatów skierowane do pisarzy, krytyków i tłumaczy literatury, członków ZLP i polskiego Pen Clubu, jako wytyczne wobec postępowania w czasie obowiązujących szczególnych ustaw dających rządowi, partii i WRON nieograniczone możliwości ciemienia społeczeństwa: [...]

1. Pamiętaj, że prawo człowieka w pojęciu „wolność słowa” wyrażone m.in. w art. 19 Paktów Praw Człowieka ratyfikowanych przez Radę Państwa PRL w 1977 r. umożliwia mówienie pełnym głosem, dawanie świadectwa prawdzie, opisywanie czasów, w których żyjemy. W książkach wydawanych oficjalnie oraz publikacjach zagranicznych, w pismach oficjalnych należy się domagać zaznaczenia ingerencji cenzury państwowej.

2. Unikać upokarzających „układów” z władzą, która w bezwzględny sposób zdławia społeczny ruch odnowy. Nie przyjmować nagród państwowych ani odznaczeń, nie występować w telewizji ani w radio, nie godzić się na wywiady w prasie oficjalnej. Drukować tylko w takich pismach wydawanych oficjalnie, które są wiarygodne w opinii czytelników.

3. Na miarę własnych możliwości popierać NSZZ „S”, działaczy w konspiracji, jako autentyczny ruch społeczny przeciwstawiający się represjom i przemocy. Popierać inicjatywy kulturalne tego ruchu, a przede wszystkim niezależne wydawnictwa.

4. Wystrzegać się wszelkich ukrytych i jawnych form kolaboracji, tzn. takiego postępowania, które byłoby jakąkolwiek formą poparcia udzielonego władzy. Nie utrzymywać kontaktu z kolaborantami. Nie brać udziału w żadnych „akcjach”, „dniach”, obchodach itp.

5. Na miarę własnych możliwości przeciwstawiać się przemocy. Przeciwstawiać się niszczeniu kultury polskiej. Protestować w każdej dostępnej formie. Pomagać prześladowanym.

Zasady te powinny być przestrzegane do czasu rzeczywistego zniesienia stanu wojennego, uchylenia przepisów umożliwiających represje, zwolnienia aresztowanych oraz pełnego respektowania wszystkich praw ludzkich w naszym kraju. Za warunek niezbędny uznajemy także przywrócenie prawa do szerokiej działalności związkowej.

- TKK wydaje Oświadczenie programowe „Solidarność dziś”:

[...] *Celem naszej walki pozostaje realizacja programu I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność”, programu demokratycznych reform niezbędnych dla podniesienia kraju z upadku. [...] Realizacja programu wymaga stworzenia sytuacji, w której władza zmuszona jest do szukania kompromisu ze społeczeństwem. Wtedy dopiero możliwe będzie zapoczątkowanie procesu reform i zapewnienie warunków jawnego działania niezależnych związków zawodowych, organizacji i stowarzyszeń reprezentujących społeczne interesy. By system władzy w Polsce zdolny był do ustępstw, by realna stała się perspektywa reform, konieczne są działania prowadzące do załamania się obecnej dyktatury. [...]*

- Oświadczenie działaczy „Solidarności” (m.in. Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego, Bronisława Geremka, Andrzeja Celińskiego i Janusza Onyszkiewicza) w sprawie aresztowania członków KK NSZZ „Solidarność”:

[...] *Aresztowanie internowanych 13 XII 1981 r. przywódców NSZZ „S” Andrzeja Gwiazdy, Seweryna Jaworskiego, Mariana Jurczyka, Karola Modzelewskiego, Grzegorza Palki, Andrzeja Rozpłochowskiego, Jana Rulewskiego jest aktem zemsty ze strony władzy totalitarnej, dla której powstanie w Sierpniu '80 autentycznej i niezależnej organizacji oznaczało koniec fikcji społecznego poparcia, stanowiło kres dotychczasowego systemu rządzenia opartego na samowoli i bezprawiu aparatu partyjnego i administracji państwowej. [...] Postawienie w stan oskarżenia demokratycznie wybranych reprezentantów 10-milionowego Związku jest równoznaczne z wytoczeniem procesu całej „Solidarności”, porozumieniom sierpniowym i rozpoczętym przez nie procesom demokratyzacji kraju. [...] Zwracamy się do Międzynarodowej Organizacji Pracy, Komisji Praw Człowieka i Obywatela przy ONZ, Amnesty International o przysłanie do Polski obserwatorów dla kontroli przebiegu procesu i informowania o nim opinii całego świata. [...]*

- Przed Warszawskim Sądem Okręgowym rozpoczyna się proces Radia Solidarność. Tego dnia Radio Solidarność nadaje kolejną audycję: [...] *Założyciele niezależnej radiostacji w krajach demokratycznych zagrożeni są po prostu karą grzywny z ewentualną zamianą na areszt. U nas – 10 lat więzienia. [...] Nasz Związek został zdelegalizowany, ale Radio Solidarność żyje i działa w obronie ideałów „Solidarności”, których żadnej władzy zniszczyć się nie uda. [...] Wyrok zostanie ogłoszony 17 III.*

- W rocznicę powstania styczniowego do Katedry warszawskiej przybywają setki warszawiaków. Po mszy św. ok. 1000 osób udaje się pod krzyże kwietne przy kościołach św. Anny i ss. Wizytek na Krakowskim Przedmieściu. Wznoszone są okrzyki „Solidarność”, śpiewane pieśni religijne; interweniuje ZOMO.

29

- Radio Solidarność w Poznaniu nadaje w czasie wieczornego Dziennika TV 5-minutową audycję na fonii telewizyjnej.

31

- W Radomiu w niewyjaśnionych okolicznościach umiera 38-letni Jacek Jerz, działacz „Solidarności” i Konfederacji Polski Niepodległej. W stanie wojennym internowany w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach-Piaskach, następnie w Kwidzynie, gdzie został ciężko pobity; zwolniony 19 XII 1982, w ostatniej grupie internowanych.
- W Wejherowie na cmentarzu poległych zdewastowano pomnik żołnierzy sowieckich.